Ч. 232 (10.909)

Після конфіскати — другий наклад.

Львів, середа 20. жовтня 1926.

Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОПУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячна: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Оголошення.

Управа Академічної Громади при У. Г. А. в Подєбрадах (ЧСР.) подає до загального відома, що **прийом прохань** про вступ **до Української Господарської Академії** на 1926—27 акад. рік **продовжений до 1. листопада** 1926 року.

Інформації щодо вступу в Академію уділяє канцелярія Управи Громади і канцелярія Академії.

Адреса: Československo, Poděbrady-Lázně, Ukrajinská Akademická Hromada při U. H. A. або Ukrajinská Hospodářska Akademie. — За Управу Академічної Громади при У. Г. А. *С. Радзієвський*, голова Громади, *М. Прокопович*, секр. тар. 765 1—2

Становище П. П. С. до уряду.

Нерозвязання сойму — політичною помилкою. — Домагання ППС.

Варшава, 18. жовтня 1926.

Начальна Рада ППС. приняла сьогодня резолюції, в яких стверджує, що діяльність уряду Бартля не відповідала надіям робітничої кляси і цілої демократії, особливо під оглядом суспільно-господарським, наслідком недостачі рішучої децизії і потурання капіталістичній реакції. Співпраця уряду Бартля з соймовою правицею, зміна конституції і повновласти причинилися до роззухвалення реакції. Нерозвязання сойму, нездібного до утворення уряду, Нач. Рада уважає політичною помилкою, а наслідком тої помилки є пропаганда фашизму, замішання в політичній думці краю й ослаблення демократії. Зате корисним проявом є, на думку Нач. Ради ППС., очищення війська, скарбу, освіти й адміністрації з реакційних протидержавних елементів. Нач. Рада надіється дальшої радикальної чистки у всіх инших ділянках адміністрації.

Дальше Нач. Рада стверджує, що пос. Морачевський вступив до уряду на власну відповідальність і тим партії в нічому не вяже. У відношенні до уряду Пілсудського ППС. займає становище річеве, залежне від його програми й діяльности.

Головні домагання ППС. під теперішню пору такі: 1) Енергійна боротьба з доріжнею, 2) Нетикальність робітничих здобутків у ділянці законодавства праці, 3) Переведення анкети про кошти продукції, 4) Поправа долі працьовників і державних урядовців, 5) Приступлення до виконання закону про земельну реформу, 6) Введення в життя конституційних приписів, особливо щодо права горожанства і права національних меншостей, 7) Нетикальність обовязуючої виборчої ординації, 8) Скоре переведення нових виборів, 9) Реорганізація армії в напрямі бюджетових ощадностей, скорочення часу військової служби — при одночасному усправненні „Стшельца" й инших формацій військового підготовлення, 10) Амнестія для політичних вязнів.

У дальших точках Нач. Рада стверджує з вдоволенням, що мирна політика Польщі, піддержувана послідовно й рішучо тільки ППС, довела до корисних для краю результатів, бо Польщу покликано до Ради Ліги Націй з правом поновного вибору. Вкінці Рада взиває робітничу класу до оборони демократичного виборчого права, на яке напосілася зєдинена реакція.

Кооперативне свято.

Сходини кооператорів.

В неділю (17. ц. м.) після вечірнього свята-академії відбулися в салі Краківського Готелю сходини кооператорів. Зібрався гурток 20-ти осіб, головно зі Львова (двох діячів було з провінції), який серед скромної перекуски провів дві-три години на товариській розмові і гутірці. В промовах, яких прикметою була щирість і відвага глянути дійсности у вічі, порушувано проблеми української кооперації і взагалі проблеми нашого життя та його болячки. Промовляли: інж. Павликовський, д-р Федак, дир. Филипович, О. Луцький, проф. Бабин, дир. М. Заячківський, проф. А. Березовський, дир. Ю. Шепарович, дир. Шахнович (з Бібрки), д-р М. Волошин, В. Цмайло-Кульчицький і о. прелат Л. Куницький.

Зїзд чеських фашистів.

Прага, 18. жовтня 1926.

На 23. і 24. жовтня скликано до Праги великий зїзд чехословацьких фашистів. Зїзд займеться справою покликання до теперішнього чсл. уряду Німців. На 28. жовтня заповіджена велика манифестація фашистів.

В комісарській фортеці.

Ревізія господарки у „Нар. Домі".

Львів, 19. жовтня 1926.

Правит. комісар „Нар. Дому" Лев Черкавський мав учора з понеділком добрий початок. Нежданно звилася в „Нар. Домі" в 11 год. ранку воєвідська контрольна комісія в особах радн. Пісарського, дир. рах. департ. Загурського і рах. радн. Яновського, щоби розслідити господарку правит. ком. Л. Черкавського. І хоч самого комісаря не застала, то всеж таки приступила до перегляду книг, рахунків і т. и.

Вже від довшого часу ходили по Львові глухі вісти про не зовсім гармонійну господарку в „Нар. Домі". Бажаючи опрокинути ці слухи, синдик „Нар. Дому" д-р Лисяк, приятель п. комісаря, заметушився, щоби з членів такої авторитетної установи, як „Русское Касино" скласти комісію, яка провірилаб рахунки і видала свідоцтво непорочности пупілеві вшехпольського ватажка д-ра Годлевського. Це сталося в суботу, а вже в понеділок звилася воєвідська комісія. А сталося це якраз на передодні важної події, коли то п. комісар мав зреалізувати ухвалену вже і воєвідством (себто воєводою Гарапіхом) санкціоновану гіпотечну позичку в Банку Господарства Краєвого в сумі 50.000 (пятьдесять тисяч) зол. І несподівано такий „сюрприз". Цікаво, які „сюрпризи" викриє комісія. Всякі кружляють поголоски на тему позичок, бонів, витертого прізвища на рецепісі 2.000 зол. до Варшави і т. и., та ми не будемо поки-що нотувати цих поголосок, вижидаючи вислідів ревізії.

Та на всякий випадок уже цей „сюрприз" є своєрідним signum temporis. Становище Черкавського є сильно захитане, коли вже тепер вшехпольський штаб шукає його наслідника серед „старорусской" братії.

Біржа.

Гроші.

В приватних оборотах долар 9·02—9·04. Курси Банку Польського й офіціяльної варшавської біржі не змінені, себто 8·98—9·00 за доляри і девізи.

Збіжжя.

Тенденція легко знижкова. Пшениця красва двірська 45·00—46·00, пшениця красва селянська 42·50—43·50, жито галицьке 31·50—32·50, ячмінь галицький броварний 30·40—31·50, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 25·50—26·50, овес галицький 27·00—28·00, кукуруда румунська 29·50—30·50, бараболі промислові 6·25—7·25, фасоля біла 38—40, фасоля колірова 30·00—32·00, фасоля красва 36·00—38·00, горох пів-Вікторія 70—76, горох полевий 46·00—50·00, бобик 31·00—33·00, вика 34·00—36·00, сіно пресоване 8·00—9·50, солома пресована 4·00—4·25, гречка 29·50—30·50, льон 58·00—62·00, ріпак озимий 62·00—[illegible], отруби житні нетто без мішка 17·00—[illegible], крупи гречані 63·00—65·00, крупи ячмінні 45·00—[illegible], пенцак 47·50—48·00, конюшина червона 315·00—320·00, мак синій 159·00—160·00.

Дві декларації.

В дні 10. жовтня ц. р. на західно-українських землях заіснувало нове обєднання, партія: Українське Селянсько-Робітниче Соціялістичне Обєднання. Обі до того часу окремі, але вже на обєднання рішені партії зложили в тому дні свої декларації, з якими годиться познайомити й наших читачів.

„Сел. Союз" (подаємо за холмським „Нашим Життям", ч. 44 з 17. ц. м.) зложив таку декларацію:

„Ц. К. У. С. О. „Сел. Союз" на підставі ухвали свого конгресу цим від імени цілої партії У. С. О. „Сел. Союзу" — сьогодні 10. жовтня 1926 на спільному конгресі У. С. О. „Сел. Союзу" і „Нар. Волі" у Львові заявляє:

У. С. О. „Сел. Союз", будучи соціялістичною партією українського селянства, зпочатку свого повстання стремів до консолідування на зах. українських землях українського соціялістичного руху, памятаючи, що в єдности сила.

„Селянський Союз", стоючи на ґрунті клясових інтересів селянства, доцільність спільного фронту в своїх визвольних змаганнях бачить по лінії рівного співділання з українським робітництвом, висовуючи засаду спільного фронту українських працюючих мас всупереч обєднаному фронтові української буржуазії та клеру, — так звучить ухвала конференції „Сел. Союзу" від 13.—14. березня 1926 р.

На підставі цих засад „Сел. Союз" півтора року провадив переговори з галицькою українською радикальною партією у Львові, але програмові і тактичні ріжниці не привели не тільки до обєднання цих двох сторін, вони не привели навіть до ближчого співробітництва.

В продовженні своєї консолідаційної праці „Сель. Союз" почав переговори з партією „Нар. Волі" й після довшого обслідування прийшов до переконання, що ця партія по виясненні свого становища до українського національного програму сходиться тактично й програмово з „Сел. Союзом", а тому являється можливим во імя консолідації українського соц. руху на західно-українських землях та во імя союзу селян і робітників обєднатися з партією „Нар. Волі" в одну партію, яка буде називатися Українське Сель-Роб. Соціялістичне Обєднання. Маємо певність, що в новій селянсько-робітничій партії соціяльні й національні інтереси українського селянства не будуть покривджені, а навпаки оборона їх стане поважнішою й селянству забезпечено буде в суспільно-політичному житті право, яке йому належить по його численности й праці".

„Нар. Воля", приймаючи до відома широку декларацію „Сел. Союзу", зі свого боку відповіла дуже коротко:

„Стоючи на становищі боротьби за безпосереднє здійснення соціялістичного ладу та уважаючи, що для осягнення цеї цілі в першу чергу є потрібна консолідація організованого селянсько-робітничого руху, Партія Народньої Волі заявляє свою готовість і бажання обєднатися з УСО. Селянським Союзом в одну політичну партію".

Годиться зазначити, що між декларативним текстом „Сел. Союзу", поміщеним в „Наш. Житті" і „Волі Народа" заходить маленька ріжниця. А саме, коли в тексті „Наш. Життя" йде заява „Сел. Союзу", що „Нар. Воля" сходиться з ним „тактично й програмово", то в тексті, поміщенім у „Волі Народа", находиться ще маленький, сполучний додаток. Слова „тактично й програмово" обєднює ще слово: „орієнтаційно" (себ-то сходиться з ним „тактично, орієнтаційно і програмово"). Цей додаток „Волі Народа", чи пропуск у „Наш. Житті" має своє окреме значіння.

Ще на одно слід звернути увагу з приводу цих декларацій:

Декларація „Сел. Союзу" є розмірно довга й вичерпуюча. Мається враження, немовто „Сел. Союз" виправдується ізза свого кроку, немов би всі подані аргументи були дещо натягнені, немов би він був у примусовому положенні. За те „Нар. Воля" коротко, по диктаторськи вирішує справу, не дуже то турбуючись соціялістичним селянством, а маючи на меті одно: „безпосереднє здійснення соціялістичного ладу". Виходить, немов то „Сел. Союз" сповідається перед своєю смертю, перед моментом, заки розпливеться, розтопиться, розвіється в нірвану в „Нар. Волі". Зрештою — побачимо!

Горе байдужим!

Львів, 19. жовтня 1926.

Витаючи кооперативне свято іменем української палестри, п. д-р М. Волошин вказував на ідейне споріднення кооперації з оборонницькою діяльністю адвокатури. Та не про це хочемо говорити. При тому з його уст впали характеристичні слова: „Горе байдужим! Бо байдужі гинуть!" Слова, на жаль, дуже прикметні для нашого громадянства і для теперішнього моменту.

„Горе байдужим, — бо байдужі гинуть!" Справді, в істнуючих умовинах, в розвиненому лябіринті сучасного життя байдужі не мають перед собою ніяких перспектив, крім занидіння і смерти. Відірвані від громадського життя, самочинно виелімінованi з його бючок, відірвані від його артерій, вони мусять вмерти — як не фізично, то морально і духово. В нинішньому громадському ладі навіть найсильніша одиниця, якщо вона стоїть одинцем, засклеплена в собі, егоїстично зачерствіла, позбавлена громадських інстинктів, збайдужіла і згіркніла — є нічим. Правда, часто говориться про ролю великих індивідуальностей, про могутність тих, що стоять одинцем. Та при тому забувається, що великі індивідуальности ніколи не брали розбрату з громадським життям. Вони постійно були в найтіснішому звязку всіх його манiфестацій, а їх велич проявлялася якраз на поверхні того життя.

В неділю наше спільництво обходило своє свято. Не вважаючи на препогану погоду, з усіх усюдів милями тягнуло наше селянство, щоби заманіфестувати свою відданість кооперативній ідеї. Зате наша інтелігенція і наше робітництво, на жаль, світили пустками. Мабуть лякалися, щоби не розмокли. Не генералізуємо цих замітів. Ні, у святі брала участь і частина інтелігенції та робітництва, та частина, що всюди зявляється, що у всіх проявах нашого життя бере участь, що просто упадає під тягарем громадських обовязків, — вольних і невольних. Коли говоримо про відсутність нашої інтелігенції, то — розуміється — маємо на увазі масу. А тієї маси не було. Ні батьків, ні дітей. Тут вони зійшлися у презвучній гармонії.

Все частіше, все настирливіше змагаються у нас заміти проти інтелігенції. Все голосніше лунають закиди щодо її неробства, відокремлености, визиваючої байдужости, інертности. Деколи ті закиди, розтягані на все інтелігентне наверствування народньої маси, є неслушні. Одначе часто годі опрокинути правдивости все частіших нарікань. Бо й справді, щоби не поцікавитися єдиним нашим досягненням — хоч би й як скромним — післявоєнної доби — це байдужість, що взиває о пімсту до неба. І то тим більше, що розвиток кооперації лежить в першу чергу в інтересі тоїж інтелігенції, вже примушеної і постійно примушуваної спертися на власні сили народу.

Наша інтелігенція і українське населення Львова, головного міста української національної території під Польщею, осередка всіх наших централь: культурно-освітних, економічних і політичних, масової участи в святі не взяли. В день свята кооперації зникла не лише біль-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

вала легітимації студентів і всіх Жидів била гумовими палками; бійка тривала з чверть години. — У Парижі повстала окрема Ліга, що має на меті боротьбу за реформу мужеського убрання. Її девізою є: вигода, практичність і естетика. Головою Ліги є один з найповажніших реформаторів і актірів французького театру: Антоан. Першою жертвою Ліги буде ковнірик, який по думці нового товариства є зайвий і негігієнічний. — Дня 17-го ц. м. святкували в Німеччині 200-літні роковини уродин великого маляра Данила Ходовєцкого (з походження Поляка), творця чудових „мініятур" і гравюр, ілюстрацій до архитворів літератури. — У місті уродження Шекспіра, в Стрефорді найдено при розбірці старої стіни в домі його жінки дубову дощинку, на ітурку букваря, з якого Шекспір учився читати. — Недалеко Ню-Касля (Англія) найдено в намулі ріки лодку, яка, як осудили знавці, має приблизно 4300 літ. Вона зроблена з такого важкого дерева, що ледви 12 людей могло її піднести.

— **Ремісникам під увагу!** Подається до відома, що кількатижневий курс для тих реміснячих терміна́торів, що скінчили 18 літ життя й відбули приписану практику в майстра та мають на це посвідку, а задля причин від них незалежних не могли скінчити фахово допов. вечірної школи й через це не могли визволитись, — відбуватись буде у Львові при вул. Бувярда II. пов. в Технольогічнім Інститутї. По відбутім курсі буде можна визволитись. Курс зачнеться 22. жовтня в пятницю 1926 р. в год. 5. пополудні. Зголошуватись зараз устно або письменно до „Izby Rękodzielniczej" у Львові при вул. Костельний ч. 8/I. пов.

‡ Посмертна згадка.

Юліян Стасишин, професор української гімназії в Дрогобичі, помер по короткій недузі дня 9. жовтня 1926. р. в 36 році життя, полишаючи жінку та донечку. Покійний походив зі Самбора. По укінченню гімназії та богословія не висвячувався, лише посвятивсь учительському званню. Від першої хвилі отворення української гімназії в Дрогобичі виконував там обовязки учителя та примушений недугою покинув їх аж на кілька днів перед смертю. Учительський збір утратив у покійнім свого найкращого товариша, молодіж улюбленого учителя й правдивого приятеля, а українська гімназія одного з найкращих своїх педагогів. Покійний брав діяльну участь майже у всіх товариствах Дрогобича. Відзначався незломною волею. Коли брався за якесь діло, доводив його завсіди з найкращим успіхом до кінця. Ніколи не зражався, ніколи начатого діла не лишав недокінченим. Українська суспільність втратила в покійнім одного з найдіяльніших своїх громадян. В. И. п.!

Виясненя на виясненя Пенсійного Інституту.

В ч. 230 „Діла" з 17. ц. м. подав голова Пенсійного Інституту п. Василь Цмайло Кульчицький виясненя до нашого спростовання, поміщеного в часописи „Gazeta Poranna" з 9. ц. м. на артикул повний напастей на наше Товариство, який появився в тійже Gazet-і Porann-ій в числі з 6. ц. м.

В цім своїм виясненню п. Василь Цмайло-Кульчицький твердить:

1) що за висоту причинків на виховання дітей по уряднику Товариства бл. п. Теодорові Бучмі, яку усталила Рентова Комісія Пенсійного Інституту, на основі дат і квот поданих Пенсійному Інститутови через Т-во „Дністер", поносить виключно відповідальність Т-во „Дністер";

2) що поданий Т-вом „Дністер" письмом з 6. жовтня 1925 р. фактичний час служби бл. п. Бучми в Т-ві „Дністер" вплинув на обниження висоти ренти;

3) що Т-во „Дністер" виплачувало і виплачує дотепер за посередництвом Пенсійного Інститута певні квоти зі своїх фондів на виплати плинних пенсійних свідчень для бувших службовиків „Дністра" і що такий спосіб примінений дотепер і до виплати причинків для дітей бл. п. Бучми.

На повисші твердження голови Пенсійного Інституту подаємо в імя правди слідуюче виясненя:

1) Усталення причинків на виховання дітей по бл. п. Бучмі перевела Рентова Комісія Пенсійного Інституту (до якої крім п. Ярослава Колтунюка, мдир. „Дністра" належить також п. Микола Капуста, інспектор Краєвого Союза Ревізійного і п. Олександар Карпінський, урядник Зем. Банку), на засіданню дня 29. XII. 1925 р. і Старшина Пенс. Інстит. на засіданню того самого дня, фактично не тільки на підставі дат і квот поданих Пенсійному Інститутови через Т-во „Дністер" письмом з дня 6. жовтня 1925, але також і на основі виказу предложеного Пенсійному Інститутові через Т-во „Дністер" в червни 1924 р. при переносі пенсійного обезпечення службовиків „Дністра" до Пенсійного Інституту. В часі усталювання причинків на виховані дітей бл. п. Бучми ані Рентова Комісія ані Старшина не підносили ніяких ріжниць які заходили би у виказі з червня 1924 р. і письмі з жовтня 1925 р. відносно дат і квот пенсійного обезпечення бл. п. Бучми. Причинки на виховання зістали ухвалені на основі постанов статуту Пенсійного Інституту, бо і на підставі умови між Пенсійним Інститутом а „Дністром" і на підставі закона признавання емеритальних чинитьб належало від 1. липня 1924 р. до Пенсійного Інстутуту а не до Т-ва „Дністер" і Т-во „Дністер" від цього часу не мало ніякого голосу в справі признавання емерительних чинитьб своїм службовикам;

2) поданий Пенсійному Інститутові через Т-во „Дністер" в письмі з 6. жовтня 1925 час служби бл. п. Бучми в „Т-ві „Дністер" є згідний з дійсним станом, з записками в пенсійних реєстрах Т-ва „Дністер" і з виказом, який Т-во „Дністер" передало Пенсійному Інститутові в червні 1924 р., отже в часі, коли бл. п. Бучма іще жив, був здоров і урядував в Т-ві. Натомісць твердження голови Пенсійного Інститута, мовби Т-во „Дністер" подало инші дати в виказі своїх службовиків з червня 1924 а инші в письмі з жовтня 1925, є незгідне з правдою. Що асекураційний техник польського Загального Заведення при обчислюванню резерв не уґлядив через пеоречення перерви в обезпеченню бл. п. Бучми, теж не є виною Т-ва „Дністер" і виказу обчислених асекураційним техніком премійних резерв Т-во „Дністер" не підписувало. Не може тому твердити голова Пенсійного Інституту, мов би Дирекція Т-ва „Дністер" подала при вимірі ренти бл. п. Бучми о 4 роки і 10 місяців менше літ служби, як подала у виказі з червня 1924 р.

Впрочім переочення асекураційного техніка виходило було би тільки в користь Пенсійного Інституту, бо спричинило вищий як належало вимір премійної резерви за бл. п. Бучму.

Натомісць мусимо ствердити, що на висоту причинків на виховання дітей (а саме о причинки на виховання розходиться) не мав ніякого впливу мнимо заподаний коротший час служби бл. п. Бучми (ані 14 ані 19 літ ані навіть 40 літ), бо на підставі § 20 статута Пенсійного Інституту висота причинків з на виховання залежна є від перебутих лише 5 літ обезпечення і від висоти посліднах службових поборів (яких Пенсійний Інститут ніколи не квестіонував). Сю найголовнішу і становлячу цілу суть справи обставину голова Пенсійного Інституту в своїм поясненню поминув мовчанкою, бо інакше не міг би був сконструовати цілого свого виясненя.

3) на підставі умови з 26. згл. 27. лютого 1925 між Пенсійним Інститутом а Т-вом „Дністер" виплачувало дійсно Т-во „Дністер" Пенсійному Інститутові квоти потрібні на виплату плинних пенсійних чинитьб пенсіоністам „Дністра", однак:

а) вимірювання висоти емеритур (отже і висоти причинків для дітей бл. п. Бучми) належить від 1. липня 1924 до Пенсійного Інституту, а „Дністер" мусів доставити вимагану Пенсійним Інститутом на ту ціль готівку,

2) на підставі рішення Воєвідства у Львові з 22/VI. згл. 2/VII. 1926 означування пенсійних чинитьб належить виключно до Пенсійного Інституту і квоти означені через Пенсійний Інститут виплачує Т-в „Дністер" на рахунок належної Пенстійному Інститутові премійної резерви так, що виплата пенсійних чинитьб (отже і причинки для дітей бл. п. Бучми) ідуть з рахунку Пенсійного Інституту. Тому і незгідне з правдою є твердження голови Пенсійного Інституту, мовби ще і тепер Т-во „Дністер" виплачувало зі своїх фондів якінебудь пенсійні чинитьби і мовби такий спосіб виплати був примінений дотепер і до причинків для дітей бл. п. Бучми.

Вкінці заявляємо, що повищим нашим виясненням зовсім не маємо наміру подавати в сумнів правильного обчислення через Пенсійний Інститут причинків на виховання дітей бл. п. Бучми, а лише бажаємо згідно з правдою ствердити, що Т-во „Дністер" ані не мало ніякого впливу на справу обчислення причинків на виховання дітей бл. п. Бучми, ані нічого такого не спричинило, через що сироти були би покривджені або укорочені в своїх правах.

ДИРЕКЦІЯ
768 **Товариства вз. об. „Дністер".**

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Середа 20.X. Коломия.
Четвер 21.X. Коломия.
Пятниця 22.X. Городенка.
Субота 23.X. Городенка.
Неділя 24.X. Коломия.
Понеділок 25.X. Делятин.
Вівторок 26.X. Делятин. 719 10-?

Гарбарські і білошкірничі курси. Подається до відома, що вище згадані курси улаштовані Краєвим Промисловим Патронатом у Львові зачнуться 1-го листопада 1926. Ці, що вже зголосилися як також ті, що хотять ще на ті курси поступити мають явитися 1. листопада ц. р. в Краєвім Патронаті у Львові при площі Смольки 3/III. п. 1—1

Замісць повідомлень про моє вінчання з д-ром мед. Ст. Земборакoм, лікарем у Львові, яке відбулося 3. жовтня ц. р. в Стрию, складаю на Рідну Школу 25 зол. — Д-р Стефанія Левицька-Земборакова, лікарка при шпиталю для дітей у Львові. 767 1—1

Філія „Сільського Господаря" в Рудках складає горячу подяку Тов. „Сільський Господар" у Львові, за щедрий дар 88 книжок і брошур господарського змісту для бібліотеки філії в Рудках. — *о. С. Кульчицький* голова філії.

КАРПАТІЯ

Товариство взаїмних обезпечень на життя і ренти у Львові, Руська 18.

Звичайні Загальні Збори відбудуться дня 5. листопада (пятниця) в год. 6-ій вечером в салі засідань Тов-а „Дністер", Руська 20. I. п. з отсим порядком нарад: 1) Відчитання протоколу з останних Загальних Зборів, 2) Затвердження звіту з біляксі отворення в золотих і з білянсі за рік 1924, переведених по думці письма міністерства скарбу з дня 27. II. 1926 ч. 282 У. У. 3) Звіт Управи і Надзірної Ради з діяльности за рік 1925 і предложення біляксу за 1925, 4) Звіт Ревізійної Комісії і уділення абсолюторії Надзірній Раді за рік 1925 і приділення чистого зиску до фонду вальоризаційного, 5) Вильосовання і вибір чотирох членів Надзірної Ради, 6) Вибір трох членів і трох заступників Контрольної Комісії, 7) Внески і інтерпеляції.

НАДЗІРНА РАДА.

Примітка: Після постанов статута на Загальних Зборах беруть участь і голосують всі власновільні мущини члени, що обезпечені щонайменше 1 рік в Товаристві і зажадали 4 днів перед Загальними Зборами від Дирекції Товариства леґітимації, а також власителі 25 уділових листів, які повідомили Дирекцію 8 днів наперед, що візьмуть участь в Загальних Зборах. Управнені до голосування члени можуть передати свої голоси через повновласть иншим управненим до голосування членам, одначе ніякий член як обезпечений так і власитель уділових листів не може мати разом зі своїми власними голосами більше як 20 голосів. Обезпечені жінки передають свої голоси через повновласть управненим до голосування мущинам. 759 1—1

потверджували би поголоски про купно урядом скрайної правиці коштом фінансової і земельної політики. Зате з другого боку щораз голосніше говориться про тайні коншахти обєднаного Хієно-Пяста — десь-там у глухих закутинах провінції — в справі зміни виборчої ординації.

І ось що може послідувати у листопаді цього року. Збереться сойм на т. зв. бюджетну сесію і приступить справді до „льояльної співпраці" з урядом. Чи віцепрем. п. Бартель у заступстві премієра п. Пілсудського виголосить яке експозе чи ні — це не має значіння. Над предложеним соймові бюджетним прелімінарем будуть йти сварки, залунають задиркуваті демонстраційні промови, але аритметичну більшість голосів бюджет мабуть збере, залучуючи туди приєднані голоси з поміж правиці. Мабуть теж не повториться тактика правиці валити в Пілсудського via його довірені міністри, як це було з Млодзяновським і Суйковським. Правиця „льояльно", користаючи зі своїх конституційних прав, наляже лише на поставлення на чергу нарад кількох зголошених давно вже проєктів про зміну виборчої ординації, а в комісії прийде з готовим заздалегідь узгідненим проєктом збірного Хієно-Пяста, від ХН. до „Пяста" чи навіть НПР. включно. І тоді щойно перед Пілсудським стане дилема: вдоволитися великанським бюджетом військового міністерства й посадами військового міністра та генерального інспектора армії, себто диктатурою у війську, і дозволити реакційно-ендецькому соймові Гломбінських, Дубановичів, Вітосів і Корфантих використати послідовно ті можливости, які він сам, маршал Пілсудський, дав їм у руки, залишаючи їм у травні і вересні ц. р. посольські мандати, чи розігнати компанію на чотири вітри. Бо нема двох думок, що хієно-пястівська виборча ординація, навіть у деякій мірі узгіднена з т. зв. демократичною лівицею коштом національних меншостей, все одно битиме одночасно в т. зв. табор Пілсудчиків, які так само як тепер — підчас найближчого сойму зможуть що найвище горлати поза його мурами. Вона все одно битиме у Пілсудського, бо позбавить його всякої надії на можливість дужої власної парляментарної групи, залишаючи йому єдину потіху: залізний пястук. Алеж тоді знову зявиться питання: диктатура чи парлямент?! І тоді знову будуть лунати слова, сміливо сказані „Курєром Польским" (з 15. ц. м.), що переступлювання з диктаторської на демократичну ногу є „комедією негідною шануючої себе держави..."

Смішно бавитися у пророцтва в країні, де від літ бєш що днини головою у парадокс, заперечуючий усякому здоровому ґаздові. А проте сьогодні істнують усі познаки, що місяць листопад буде місцем нової проби сил: уряду і сойму, проби далеко сильнішої і глибшої, яка зачепить одночасно найболючіші інтереси демократії — цеї справжньої, а не тієї з непесівських відозв. Коли поглянути на сумбурний особовий склад нинішнього уряду, всіх тих пп. Незабітовських, Кватковських і Броневських, поруч із Моравчевськими і Чеховичами, то ясно, що та нова спроба сил перетвориться у видовище гідне богів. Але одночасно вона може розшаліти в бурю, що знову потрясе основами польської держави.

В усякому разі нинішня тишина довго тривати не буде, а хто любується у несподіванках, той має прегарні перспективи.

І. Кедрин.

Український Науковий Зїзд.

Прага 13. жовтня 1926.

Як було зазначено в попередній кореспонденції „Діла" (ч. 224), праця Зїзду велася в десятьох підсекціях. Всього було прочитано 153 реферати.

В історичній підсекції, що відбувала засідання під проводом голови проф. Д. Дорошенка та заступника голови проф. Яковліва, прочитано 19 рефератів, які належали таким членам: проф. В. Біднову, проф. І. Крипякевичу, проф. К. Лоському, проф. О. Лотоцькому, д-ру Д. Олянчинові, ген. В. Петрову, проф. М. Славинському, доц. Ф. Слюсаренкові, лект. П. Феденкові, проф. С. Шелухинові, проф. О. Шульгинові та проф. Яковліву.

У фільольоґічній підсекції (голова акад. С. Смаль-Стоцький і заст. голови проф. Л. Білецький) прочитано 17 рефератів, предложених такими членами: проф. А. Артимовичем, проф. Л. Білецьким, проф. І. Панькевичем, д-ром І. Свєнціцьким, проф. В. Сімовичем та акад. С. Смаль-Стоцьким.

У фільософічно-педагоґічній підсекції (голова проф. С. Сірополко) прочитано 6 рефератів: проф. І. Мірчука, д-ра Д. Олянчина, проф. С. Русової, проф. С. Сірополка, д-ра Е. Сухурочка-Хословського та проф. Я. Яреми.

В підсекції археольоґії та історії мистецва (голова проф. А. Яковлів) прочитано 7 рефератів, а саме: д-ра Гаджеґи, проф. С. Дністрянської, доц. В. Залозецького, асист. З. Лиськова, д-ра О. Скутіля (два реферати в чеській мові), доц. Ф. Слюсаренка та проф. В. Щербаківського.

В правничо-соціольоґічній підсекції (голова проф. О. Лотоцький, заст. голови проф. К. Лоський) прочитано 24 реферати, а саме: доц. О. Андрієвського, доц. Г. Бочковського, доц. С. Буткевича, д-ра Т. Галіпа, проф. С. Дністрянського, проф. В. Заїкина, д-ра П. Клунного, проф. М. Лозинського, проф. О. Лотоцького, д-ра М. Мандрики, ген. В. Петрова, проф. В. Старосольського, проф. С. Шелухина, проф. С. Шиманського та проф. А. Яковліва.

В економічно-кооперативній підсекції (голова проф. С. Бородаєвський) прочитано 12 рефератів, які належали: проф. Л. Бичу, проф. В. Біднову, проф. С. Бородаєвському, доц. М. Добриловському, проф. В. Ковалеві, д-ру В. Ломінському, доц. Б. Мартосу, проф. О. Одарченкові, доц. В. Садовському, проф. І. Фещенко-Чопівському, доц. Л. Шрамченкові та проф. Ф. Щербині.

В природничій підсекції (голова проф. В. Чередіїв) прочитано 10 рефератів, предложених д-ром В. Буцурою, лект. Е. Маликом, д-ром О. Орловим, лект. П. Савицьким, І. Федевим, проф. Ф. Швецем, проф. С. Шиманським та доц. Черняським.

В агрономічно-лісовій підсекції (президія проф. К. Мацієвич і проф. Б. Іваницький) прочитано 17 рефератів предложених лект. В. Доманицьким, інж. І. Драбатим, проф. Б. Іваницьким, доц. В. Королевим, лект. Лукашевським, лект. І. Мазепою, інж. С. Матвієнком, проф. К. Мацієвичем, інж. К. Осауленком, лект. М. Савичем, проф. Л. Фроловим, проф. І. Шереметинським та проф. В. Чередієвим.

В медичній підсекції (голова проф. Б. Матюшенко) прочитано 20 рефератів, а саме: д-ра О. Барвінського, д-ра С. Балея, д-ра М. Днюбана, д-ра Ю. Добриловського, д-ра Е. Дуделли, д-ра Е. Лукасевича, пані д-ра Н. Мазепи, проф. Б. Матюшенка, д-ра Н. Наливайка, д-ра І. Ортинського та д-ра Я. Рибака.

В секції технічно-математичних наук (голова доц. Е. Сокович) прочитано 21 реферат, які належали інж. Д. Андрієвському, доц. М. Вікулові, д-ру П. Герасименкові, акад. проф. І. Горбачевському, доц. Л. Грабині, проф. Ф. Гулі, доц. Комарецькому, доц. Б. Лисянському, інж. П. Пилипчукові, інж. Плющу, доц. Е. Соковичу, інж. О. Тонкачівському, проф. І. Фещенко-Чопівському, проф. І. Шовгеніву та д-ру О. Яницькому.

Праця підсекцій закінчилася 6-го жовтня пополудні. Закриття Зїзду відбулося 7-го жовтня в год. пів до 11-ої в хемічній салі Карлового Університету.

Голова Зїзду акад. І. Горбачевський у своїй промові навів деякі статистичні дані для характеристики зїзду, а саме: відбулося 41 засідань підсекцій, на яких прочитано 153 реферати; в дискусії брало участь 268 осіб; було присутніх на цих засіданнях 439 членів і 1.019 гостей, разом 1.458 осіб. Книжну виставу відвідало 247 осіб. Далі проф. Горбачевський відчитав привітання, які надійшли після відкриття зїзду; між ин. привіт. голови парляменту Ч. С. Р. Яна Маліпетра, голови Хліборобської Спілки Ч. С. Р. п. Прокоупека, від Комісії інтелектуальної співпраці при Лізі Націй, від Т-ва „Просвіта" у Львові й ин. Висловивши подяку членам Організаційної Комісії Зїзду, президії секцій і підсекцій, а також всім членам за участь у Зїзді, проф. І. Горбачевський так закінчив свою промову: „Президія Зїзду буде дальше продовжувати свою працю для впорядкування матеріялів Зїзду, приготовлення праць до друку та узискання грошей на видання; поставлені в секціях внесення будуть розглянені і відповідно поладнані".

Опісля забрав слово проф. О. Колесса, щоби привитати Голову Зїзду акад. проф. І. Горбачевського за ту надзвичайну працю, яку перевів Голова як в Організаційній Комісії, так і підчас самого Зїзду, а завдяки якій Зїзд може похвалитися тими успіхами, що він їх осягнув. Гучні оплески всієї авдиторії довго не втихали, як вислів глибокої пошани до Голови Зїзду. В той-же день відбулася екскурсія деяких членів Зїзду до Подєбрад, де після огляду Української Господарської Академії влаштована була товариська вечеря.

Зїзд відбувся, можна сказати, не без успіху, бо як не як, а взяло в ньому участь багато видатних учених, а ще більше молодих адептів науки.

Слід зазначити, що більшість учених з Радянської України, яких запрошено на Зїзд, відгукнулася щирими листами до Організаційної Комісії, в яких запрошені підкреслюють, що з обставин, цілком від них незалежних, не мають змоги взяти участи у працях Зїзду, тому засилають йому та його учасникам побажання як найбільшого успіху. Один з українських академиків між ин. висловлює побажання, „щоби праці Зїзду були корисними для української науки та допомогли обєднанню розпорошених по всьому світі українських учених".

Щодо Галичини, то українським ученим стали на перешкоді до приїзду як матеріяльні засоби, так і пашпортові утруднення. Ці обставини не перешкодили деякому виготовити реферати для Зїзду, які й прочитано у відповідних підсекціях. В цій формі взяла Галичина духову участь у працях Наукового Зїзду.

До списку осіб, що прибули на Зїзд з чужих країн, слід додати ще проф. В. Заїкина (з Варшави), який прибув на Зїзд напередодні його закриття і встиг прочитати свій реферат у правничо-соціольоґічній підсекції.

Хочемо вірити, що II. Український Науковий Зїзд, де-б він не був скликаний, обєднає біля інтересів науки всіх українських наукових працьовників, як тих, що працюють на рідному ґрунті, так і тих, яких доля закинула поза межі Батьківщини.

С. С.

По широкому світі.

Вступлення Німців до чехословацького уряду стрінулося в критикою німецьких опозиційних послів на засіданні празького сойму. Нім.-національний посол Кайбль заявив, що він розуміє політику німецьких активістів у Чехословаччині, але не обіцяє собі з неї нічого для німецького народу. Подібно висказався і німецький національний соціяліст Юнг, який закінчив свою промову тим, що Німці Чехословаччини мусять скорше чи пізніше обєднатися зі своїми братами в Німеччині.

Новий уряд в Австрії має утворити відомий христ.-суспільний діяч прелат Зайпель. Він принявся місії утворення кабінету під тою умовою, що матиме підтримку всіх політичних партій, з виїмком, розуміється, соціялдемократів.

Проти Пангальоса і його міністрів зачалося слідство за зловживання в часі його диктатури. Слідчий акт підписав на свою особисту відповідальність президент міністрів Кондиліс.

НОВИНКИ.

— **На Радянську Україну.** Дня 13. ц. м. виїхав з Праги відомий наш ґеограф проф. д-р Степан Рудницький до Харкова на визначне наукове становище. Празька українська громада прощала його сердечно, бажаючи йому якнайліпших успіхів у нових умовинах праці.

— **Особисті вісти.** о. Юліян Дзерович призначений директором учительської семинарії з українською викладовою мовою після девятилітнього виконування обовязків директора у цьому заведенні.

— **З львівського університету.** Львівський університет мав минулого року 6053 студентів і з цього 2188 на гуманістичнім факультеті, 1998 на правничім, 1026 на математично-природничім, 70 на теольоґічнім. По національности було 50 проц. Поляків, 35 проц. Жидів, 14 проц. Українців („Ка-інов", отже невідомо, чи до цієї рубрики входять усі, чи тільки деякі), 1 проц. инших національностей. Із загальної суми 27 проц. було жінок і то найбільше на гуманістичнім виділі (50 проц. усіх студенток). Про ці цифри довідуємось з інавґураційної промови нового ректора Семірадзкого. Але з неї довідуємось ще багато дечого иншого, а саме: що з огляду на недостачу місця істнує у львівськім університеті „numerus clausus". Далі: що Польща повинна піти шляхом старої Франції та Еспанії, які витворили одноцільну (?) національність з амальґами ріжних народів, яких асимілювали своєю культурою. Иншими словами — Українці та Жиди повинні стати Поляками. Коли в голові професора університету панує така саламаха, чого доказом приклади, які наводив на оборону своєї теми, то це вистачає для характеристики „шкільної політики" на нашій території. Ще один дивогляд з иншої бочки: адміністраційної. Львівський университет має аж два будинки: старий на вул. Миколая і новий бувший сойм. Але в соймі донині урядує „Виділ самоврядування" і деякі нові професори мешкають у цьому будинку. Тому на деяких викладах, задля недостачі саль панує натовп синаґоґи в „судний день"; нерідко трапляються випадки омлінняслухачів від задухи. На ці виклади треба приходити на пів години раніше і боротись ліктями за місця. Деякі професори задля недостачі саль викладають навіть від 1-ої до 3-ої, не рахуючись з тим, що деякі студенти не мають професорської пенсії і не є на ресторанім харчі. А той порядок, який панує при вписах, коли студенти мусять годинами і тижнями вистоювати перед „віконцями"; чемність урядовців, які повинні би давати новикам інформації, а відсилають їх від Анни до Каяфи — про все це пан ректор не згадав, бо може й не знає, хоча кожний студент рве собі волосся на голові, коли починає оповідати про цю львівську „Alma Mater"!

— **Причини самоубивства.** Коль Каяра Козінер випє пів пляшки денатуратки по причині ріжних гризот — у цьому нічого дивного; денатуратку пили люде підчас війни, навіть без наміру вмерти, і такі, що не мешкали при вул. Шпитальній. Але що сказати про дівчата з вул. св. Тереси, з поетичним італійським прізвищем Маннісалі, який випиває веронал, тому, що вірить у затрачений хист до гри на фортепяні. Або про служанку, яка хоче розпрощатись з життям і робить собі купіль з сірки, тому, що її „пані" заборонила їй ходити з нареченим? Львів стає романтичним містом.

— **Смерть бандита!** Варшавський бандит Зелінський, який так довго не давав спокою населенню та поліції, згинув у боротьбі з поліцією у приватній хаті у Варшаві, підчас пиятики.

— **Світова хроніка.** 200 паризьких студентів вибило шиби і понищило меблі в салі гуманістичного факультету (Сорбони) на знак протесту проти надто важкого іспиту. — У Будапешті перед виходом студентів з університету якась сильна „група невідомих антисемітів" перевіно-

через віденське посольство (Василько).

П. Залєський своє завдання виконав, відповідно своїм інструкціям, і на цьому його роля в тій справі покінчилася. Черга була за галицьким делєгатом, без інструкцій, правда, та під грозою безпровочної небезпеки для рідної країни і геройських галицьких військ зробити maximum можливого, щоби таки польську гру перехрестити, від антанти заборону наступу на галицькі війська видерти, до завішення зброї під можливо як найменше некорисними умовами довести і галицькій армії дати передишку на віднову сил і матеріялів, а все те з тією (якою ілюзійною, потім показалося) надією, що Велика Україна нарешті покажеться справді великою і вирятує галицьку армію і галицьку землю перед катастрофою.

III.

На власну руку, без інструкцій і навіть без змоги порадитися з кимось тямучим (навіть одного проф. Томашівського тоді ще не було в Парижі) Г. Д. найближчого по „конференції" з п. Залєським дня, 17. квітня, ранком представив на руки Британської Делєгації Мировій Конференції устний ультимат:

Поведення п. Залєського показало, які дійсні наміри Поляків: Ґалєрівська армія ладиться до наступу на Східну Галичину; інтервенція антанти показується ілюзоричною — супроти того галицький уряд має обовязок глядати помочі в иншій, ніж антанта, стороні, а Г. Д. уважає свої дальші розмови з представниками союзників безпредметовими, своє дальше перебування в Парижі зайвим.

Той розпучливо заімпровізований ультимат зробив спершу в Британській Делеґації, а згодом на Найвищій Раді, враження безконечно сильніше, ніж у своїх найсміливіших мріях міг мріти Г. Д. Хоча в словах його не було і натяку на те, то Англійці зрозуміли заяву його як заповідь союзу галицького уряду з большевиками і звязку галицького війська з більшовицьким в один протипольський фронт. Не скриваючи свого занепокоєння, Англійці просили (буквально) галицького делєгата, щоби відложив свій виїзд до 24 годин; якщо до того часу мирова конференція не постановить чогось рішаючого для унеможливлення дальшого проливу крови в Галичині, то вони будуть розуміти, що галицький уряд і його делєгат мають розвязані руки поступати відповідно своїм інтересам.

(Докінчення буде.)

шість адвокатів, директорів, державних і приватних службовиків, професорів і вчителів, але навіть студентської молоді. На великому майдані „Сокола-Батька“ маячіла горстка інтелігенції з делегатами, поодинокі члени великої робітничої громади. Octoв учасників свята творило селянство зі селянською молодю, згуртованою в „Лугах“ і „Соколах“.

Повна і безприкладна байдужість. Тут навіть важко булоб вимовитися матеріяльною скрутою, бо вступ був вільний. Отже що це? Що вплинуло на те, що зі 40-тисячного українського населення города кн. Льва не явилося навіть дві тисячки?

Важко найти відповідь. Мабуть тут грала ролю ота страшна **байдужість**, наш найбільший ворог і найістотніша наша прикмета. Байдужість — як складовий елемент нашої національної психіки; байдужість — як головна прикмета нашого післявоєнного часу; байдужість не лише в ділі, але також і в манїфестаційних проявах. А наймаркантніше проявляється та байдужість серед нашої інтелігенції і українського міського населення. Саме тоді, як село будиться, проявляє свою відзивчивість, шукає порятунку в організації на економічному полі — місто спить, а щонайменше дрімає. Кооперативна сітка обхоплює головним чином села. Зате місто не проявляє під тим оглядом майже ніякої акції. А коли й є які прояви кооперативного руху в наших містах, то тільки з призначенням для сіл.

В загальному інтересі і в інтересі таки самої інтелігенції та ролі і значіння українського міста звертаємо увагу на ці негативні, просто вбивчі прояви. Найвищий час перебороти себе, стати фронтом до життя і його проявів, збудити в собі відзивчивість, винищувати бацилі байдужости, бо инакше прийде катастрофа. Село відвернеться від інтелігенції, а це матиме фатальні наслідки як для народньої маси, так і для її інтелігентського наверствування. Від смертного духа байдужости до живого і животворящого духа діяльности — ось наш шлях.

Тому треба нам вириватися з заціпенілости, задубілости, треба видобуватися із заслимачених закутків на ширший світ, на поле діяльности і боротьби, де кується доля народу. Треба нам все і всюди постійно і невтомно боротися з байдужістю, з подихом суспільної смерти.

„Горе байдужим, — бо байдужі гинуть!“

Тишина перед бурею.

Підчас перебудови соймового будинку. — Образ „нендзи і розпачи“. — Між реакцією і псевдопоступом. — Чотирокутник животіння. — Назріваюча криза. — Два табори. — Вічна болячка. — Перед пробою сил.

Тих послів, які невідомо пощо і нащо переступають у ці дні немитий соймовий поріг, можна рахувати буквально на пальцях одної руки.

У вестибулі все ще пишається вивіска, що „розпорядженням пана президента“ соймова сесія зачинена, а на великій чорній таблиці з написом „комісії“ — нема крейдою ані значка. Така пустка, що навіть соймовий кіоск з часописами не функціонує, соймовий фризієр (авжеж, є й така культурна інституція при вул. Вейській ч. 4—8!) тільки меланхолійно зітхає, а буфетчик зворушливо виправдується, чому не зачиняв ресторану: все одно, мовляв, **службі** мусить дати їсти. Одні лише нещасні кореспонденти куняють у своїй просторій кімнаті-робітні та — без огляду на свою національну й партійно-політичну приналежність — клениуть таку „моральну санацію“, яка днів ним дивом у першу чергу бє по організації інформаційної пресової служби. Бо після того, як з волі пана Бартля перестало істнувати Пресове Бюро при президії Ради міністрів, а достойник, призначений для звязку Президії з Клюбом соймових справоздавців став недоступною для газетярів фігурою, висохло головне джерело газетних інформацій щоденної преси в Польщі; настало єдиновластя ПАТ-а, який теж на прочуд виконує свою високу місію, щедрою рукою розсилаючи „всім-всім“ такі актуальні політичні відомости, як нпр. та, що два місяці тому зловлено на Дунаю корабель з ладунком живого товару, або що десь там кинувся під потяг якийсь здитинілий старушок і „чудом“ проминув смерти. Отже не маючи при таких досвідах довіря до „нюху“ ПАТ-івських редакторів і справности їх урядового апарату, соймові кореспонденти годинами вперто дзвонять на всі сторони, пошукуючи „новин“, хапаються кожної „новини“ як голодний шматка хліба й несуть її тріюмфально мерщій до міжміських телефонічних будок, кожним разом наражуючи на коридорах свої голови на цеглу, вапно й т. п. акцесорії будівельного матеріялу. Бо соймовий будинок перебудовується, його внутрішні стіни порозвалювані, стелі й долівки подіравлені, всюди якесь рущтування, словом, прибіжище суверена нації уявляє собою нині справді „образ нендзи і розпачи“, як недавно бідкав над ним п. Стронський. Нинішній вигляд соймового будинку є чудовим символічним представленням духового обличчя малошановного зборища, яке в останнє засідало в ньому... і яке знову має зібратись 28-го ц. м. Але ледві чи в той день воно збереться. Бо хоча будівничий признає, що „конституція велить“ йому скінчити роботи до кінця жовтня, мабуть буде це лише ще одно побожне бажання польської конституції й буджетова сесія таки не зможе зібратися у приписаному речинці. Покищо робітники працюють днем і вічю, і покищо крім гамору, який вони роблять, царить у соймі мертва тишина. Бо й кореспондент рідко коли просмикнеться до соймової телефонічної централі й перешкодить телефоністці в лектурі сензаційного роману: на полі політичних новин засуха, „нічого не діється“.

Правда, ухвалення радою міністрів близько двохміліярдового бюджету з позицією близько 700 міліонів на військове міністерство не є для держави маловажною річю, особливо, коли істнують усі дані вірити, що до кінця бюджетного року 1927 (себто до 31. березня 1928), військовий бюджет досягне а то й перескочить міліярд. Немаловажною річю є війна, яку польська фінансієра і т. зв. „господарські сфери“ виповіли міністрові фінансів Чеховичеві, війна, що вже, як кажуть, перенеслася на терен самого кабінету міністрів, де, мовляв, заступництво інтересів реакції перейняв передусім міністр торгу й промислу Квятковський, за якого плечима стоїть недавній його шеф із фабрики в Хожові, — през. Мосціцький. Ця гра не позбавлена пікантерії, яку, зрештою, можна найти і в історії масового нападу на посла Здзеховського (кілька тижнів ведуть слідство всі варшавські органи безпеки, а винуватців ані сліду!), і в компромітації з французьким письменником Дюгамелем, яка широким відгомоном відібється по чужинній пресі, освітлюючи з цілком иншого боку „старопольську гостинність“, і в скандальному процесі б. „командантів“ польської „воєнної фльоти“, і в отих заповіджуваних і відкликуваних засіданнях комітету „фаховців від національних меншостей“ і в силі инших моментів, яких невідомо куди приділити: до царини плачу чи сміху. Є таких моментів чимало, кожний з них є чимось характеристичний і має своє значіння, та проте всі вони назверх буцім то нічим не проявляються і не з їхнього теж боку грозить хмара, що може громом роздерти зрадливу тишину, яка залягла в чотирьохкутнику: Замок (президент Польщі), кол. „Палата Намісника“ (рада міністрів), кол. „Інститут Благородних Дівиць“ (сойм) і Бельведер (марш. Пілсудський).

Ця небезпека криється в оцій самій загальній абсурдно-парадоксальній ситуації, яка тріває у Польщі вже від травня ц. р. і яка, згідно з правилами примітивної льогіки, чим дальше — тим більше заплутується, замісць розплутуватись, як цього хочуть ті, яких льогіка не торкається: **у вічній плутанині і систем військової диктатури і демократичного парляментаризму.** Здавалось би, що клубок розплутався з хвилиною, коли марш. Пілсудський став конституційно відповідальним премієром. Ясно, що ця омана може тривати лише так довго, як довго — **нема сойму. З днем відчинення осінньої сесії сойму знову стає рубом питання чергової (котрої?) з черги кризи.** Не треба думати, що т. зв. урядові сфери не здають собі з цього справи. Навпаки. Статті, які в останніх днях появилися у „близькій урядові“ пресі („Курєр Поранни“, „Ґлос Правди“, „Епока“) та які турботливо аналізують соймову атмосферу, вказують, що недавній парламентський провал п. Бартеля всетаки залишив на самопевности нинішних володарів якісь рисочки. Ці голоси дуже цікаві: всі вони одним хором признають, що уряд марш. Пілсудського не має опори ані у правиці (ХН., ЗЛН.) ані лївиці (ППС., Визв., Стр. Хлоп., НПХ. і Ком.) ані тим більше у центрі, якому проводять Вітос, Корфанти і Попель, смертельні вороги диктатора („Пяст“, ХД., НПР.), одначе вони одночасно зовсім недвозначно кажуть, що недовіря або обструкція з боку сойму проти нинішнього уряду потягнуб „фатальні наслідки, а бундючний в Стпічинський з „Ґлосу Правди“ не заікнувшись присягається, що нинішній премієр володітиме ще довгі роки, бо Польщі потрібна... стабілізація (пригадав собі стабілізацію у саму пору!). Ceterum censeo тих виразників поглядів пп. Пілсудського-Бартеля таке: соймові треба йти на льояльну співпрацю з урядом і не переступати меж доброзичливої скромної ділової критики.

Та на пресових пересторогах уряд не зупиняється. Кажуть, що йдуть закулісові торги і що предметом тих торгів є передусім маєтковий податок і — земельна реформа. Льояльний тон, у який Стронський вдарив у „Варшавянці“ (орган великих поміщиків), підхоплений вдоволено „Ґлосом Правди“, потверджував би ці інформації, заслуговуючі на довіря тим більше, що у нинішньому уряді є чейже міністрами хліборобства та земельної реформи довірені люде поміщицької консерви. Докори „Роботніка“ на адресу міністра фінансів, що, мовляв, „п. Чехович забув, що писав п. Леліва“ (натяк на брошуру мін. Чеховича п. н. „Problem skarbowy w świetle prawdy“, виданої під псевдонімом „Леліва“; у брошурі автор гостро виступає проти „господарських сфер“ і арґументує необхідність стягання маєткового податку) ці докори

В. Левицький.

Заспокоювання мін Залеського.

В галицькій справі. — В польській справі.

(Від власного кореспондента.)

(Продовження.)

Неймовірне, та правдиве!

Про акт тієї згоди дізнався Г. Д. — можете собі уявити, з яким почуванням диву, обурення й остраху — від друга і дорадника Вільсона в усіх східно-европейських питаннях, Гарвардського професора Льорда. Але й сам Сидоренко без труду, на запитання, признався до того свойого діла.

— Да, я згодився — відповів він, навіть не без гордости.

— Як-то, Ви згодились? А я разураз проти цього протестую по всіх делеґаціях!

Тут Сидоренко в своїм українсько-російськім жаргоні став поясьнювати й толкувати резони своєї згоди. У висилці армії Галлера до Польщі немає, бачите, нічого „опасного“ ні для Галичан, ні для українського фронту. Чому? Бо висилаючи польські дивізії з Франції на Схід, союзники „рішительно“ застереглися, що Полякам вільно їх буде вживати „тільки“ на Заході, в Сілезії, проти Німців тай на півночі, проти більшовиків, а „в ніякім разі“ в Галичині проти галицької армії. Це, мовляв, „ґарантіровано“ і чогож Г. Д. так „отчаянно“ „протестірує“?

Колиж Г. Д. на це відповів, що по перше Поляки не додержать приречення що-до абстиненції Галерівських військ на українськім фронті, а по друге, що як би навіть формально додержали, то воно не багато нам корисніше, бож з обсадженням німецького і більшовицького фронту Галерівськими військами, дотеперішні польські сили будуть перенесені на галицький фронт, — найчільніший У. Н. Р.-івський дипльомат тільки зацукався, розкрив рота і — замовчав.*)

Треба було, серед таких відносин, заходитись коло оборони галицької справи незалежно від уенерівського делеґата, а незабаром (коли розпочались були залицянки між Поляками і Петлюрівськими висланниками, Пилипчуком, Курдиновським і ин.) навіть потайки від нього.

Після довгих і частих інтервенцій і конференцій з делеґаціями головних союзницьких держав, Г. Д. одержав від Британійської Делеґації повідомлення, що вона буде посередничити між Поляками й Галичанами в справі завішення зброї, тай запрохання стрінутися під кришею британійської делеґації з визначеним до цього польською делеґацією представником.

Представником тим був п. **Залеський**, колишній голова польської місії в Берні.

З ним познайомили Англійці галицького делеґата на сніданку в їх готелі, 15. квітня 1919 р. і ввічливо предложили польському й українському заступникові прийти зараз найближчого дня до Британійської Делеґації („Astoria“), в супроводі обосторонних військових прибічників чи знавців. Обі сторони на те згодилися, п. Залеський, правда, якось млаво — відказатися просто Англійцям він таки не посмів. В означену годину Г. Д. прийшов до Британійської Делеґації з полковником Колосовським, але п. Залеський прийшов сам один. П. Керр привитав обі сторони іменем Британійської Делеґації, побажав добрих успіхів конференції тай лишив обі сторони самі в окремій салі.

На запит, чому немає польського військового атташе, п. Залеський розпочав оповідати якусь довгу і неясну історію: він ще не насців, чи його ще не назначено, чи щось подібне, тай стягнув розмову на теми, які не мали нічого спільного з предметом конференції. Не відчуваючи особливої потреби товариської балачки з п. Залеським, Г. Д. запропонував, аби супроти відсутности польського військового фахівця перервати в той день конференцію і визначити на найближчий день нову, на яку п. Залеський привів би свого військового. П. Залеський вмить згодився перервати конференцію, одначе домагався, щоби реченця не визначувати відразу — це зробити пізніше, письменно, він жде іще інструкцій, то що... Конференція так і розійшлась.

Було ясно, що Поляки, скріплені довозом свіжих сил і матеріялів, хотять тільки зискати на часі, щоби перегрупуватися і знищити виснажену і позбавлену муніції галицьку армію. Потвердили цей здогад довгі депеші, розпучливі і благаючі швидкої мирної інтервенції, які того вечера одержав Г. Д. зі Станиславова

*) Це тільки одна з безчисленних „прислуг“, (про них можна би написати цілу книгу), які віддавала уенерівська „дипльоматія“ галицькій справі в Парижі, аж поки вона просто не повідомила антанту про „скаїп еґеземент“ У. Н. Р. що до Галичини. Ось н. пр.: друга, в справі галицької армії. За плечами галицького делеґата Сидоренко і Шульгин одного гарного дня поперли на Quai d'Orsay і — на предложену їм польську клевету, що в галицькій армії командують офіцери німецького штабу („німецька інтрига“!) — вони „признали“, що це правда і тільки „виправдували“ Галичан, що офіцерів таких мало... В дійсности в галицькій армії ніколи ні одного такого офіцера не було, а своїм „признанням“ вони долали води на млин Поляків.